

Bestemmingsplan

Bedrijventerreinen Moleneind,
Landweer en Danenhoef - Oss - 2011
Bijlage 7 Onderzoek flora en fauna
Dennenweg Aengelbertlaan te Oss

Vastgesteld

7. Onderzoek flora en fauna

Quickscan flora en fauna Dennenweg-Aengelbertlaan te Oss d.d. maart 2010

Quickscan flora en fauna

Dennenweg-Aengelbertlaan te Oss

Fase 1

Door:
Maartje Bleeker

ECOLOGICA

In opdracht van:
Gemeente Oss

Maart 2010

Colofon

Door:
Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:
Gemeente Oss
Postbus 5
5340 BA Oss

Projectnummer P2010/12

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.
Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming	5
1.2. Onderzoeksaanpak.....	7
2. GEBIEDSBESCHRIJVING.....	9
3. GEPLANDE MAATREGELEN	12
4. BESCHERMDE FLORA EN FAUNA	13
5. CONCLUSIES	17
6. AANBEVELINGEN.....	19
BRONNEN.....	20

VOORWOORD

De gemeente Oss laat een quickscan uitvoeren naar beschermde flora en fauna in een bosstrook langs de Dennenweg en Aengelbertlaan te Oss in verband met de ontwikkeling van deze strook naar bedrijventerrein. Afhankelijk van het voorkomen van beschermde flora en fauna is voor het uitvoeren van de werkzaamheden ontheffing nodig in het kader van de Flora- en faunawet.

Opdrachtgever voor het project is de gemeente Oss met de heer P. Huijs als contactpersoon. Vanuit Ecologica zijn de werkzaamheden uitgevoerd door Maartje Bleeker.

1. INLEIDING

Er is een Quicksan uitgevoerd om de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten dieren en planten in het kader van de Flora- en faunawet vast te stellen. Dit gebeurt in verband met de ontwikkeling van een bosstrook naar bedrijventerrein aan de Dennenweg en Aengelbertlaan te Oss. Naast de aanwezigheid van beschermde soorten wordt bepaald of voor deze soorten een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is. De resultaten van dit onderzoek geven aan of de geplande maatregelen nadelig kunnen zijn voor beschermde planten en dieren. Dit rapport doet verslag van fase 1 van het flora- en faunaonderzoek, waarbij ingeschat wordt of nader onderzoek nodig is of een ontheffingsaanvraag ingediend moet worden.

1.1. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming

De bescherming van specifieke soorten is in Nederland geregeld via de Flora- en faunawet (1 april 2002). Dit is een raamwet gebaseerd op reeds bestaande Nederlandse soortbeschermingswetten en zorgt voor de implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Doel van de Flora- en faunawet is dan ook om het voortbestaan van honderden van de 40.000 in Nederland voorkomende planten- en diersoorten te garanderen. Onder de beschermde soorten vallen voor het grootste deel alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en een groot aantal vissen. Daarnaast nog redelijk wat planten en enkele veelal zeldzame ongewervelden en schaal- en schelpdieren die niet onder de Visserijwet vallen.

Consequentie van deze wet is dat een ontheffing moet worden aangevraagd als door activiteiten een beschermde soort of leefgebied van een beschermde soort kan worden aangetast. Ruimtelijke ingrepen hebben verschillende consequenties. Zo kan er o.a. verstoring, versnippering of vernietiging van leefgebieden optreden. Een activiteit in het projectgebied kan daarnaast ook directe en indirecte negatieve effecten hebben op beschermde soorten in de omgeving.

Vertraging in het planproces hoeft niet plaats te vinden indien tijdig wordt gestart met onderzoek in het kader van de ontheffingsaanvraag. Ook kan de procedure worden vereenvoudigd door de planning van de werkzaamheden af te stemmen op de periode waarin de soorten het minst kwetsbaar zijn. Zo kunnen de negatieve effecten van de maatregelen tot een minimum worden beperkt.

Verbodsbepalingen:

Iedere initiatiefnemer voor een ruimtelijke ingreep heeft de plicht zich te houden aan de verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet. Globaal komt het er op neer dat alle handelingen die een negatieve invloed hebben op beschermde soorten in principe verboden zijn (zie kader 1).

Kader 1

Samenvatting van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet:

- Het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop te sporen;
- Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten;
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast heeft iedere initiatiefnemer ook een zorgplicht. Dit houdt in dat iedereen betrokken bij het project zó dient te handelen, of juist deze handelingen na te laten, dat de in het wild voorkomende plant- en diersoorten daarvan géén of zo min mogelijk hinder ondervinden.

In bijna ieder projectgebied is wel een beschermde soort aanwezig of te verwachten, omdat er ook zeer algemene soorten beschermd zijn. Dit betekent dat de hierboven genoemde verbodsbepalingen daarom vrijwel altijd van toepassing kunnen zijn op elk project. Concreet houdt dit in dat er dus vrijwel altijd een onderzoek moet worden uitgevoerd waarin wordt vastgesteld of negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten.

AMvB artikel 75

Op 23 februari 2005 is de “AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) artikel 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. De beschermde soorten van de Flora- en faunawet worden in de AMvB in drie verschillende beschermingsniveaus verdeeld: streng beschermde soorten (tabel 3), algemene soorten (tabel 2) en overige soorten (tabel 1) (zie kader 2) (LNV, 2005).

Kader 2

streng beschermd	bijzondere beschermde soorten die staan in de bijlage van de AMvB (incl. Rode lijst categorie bedreigd, ernstig bedreigd of verdwenen) en/of in de Habitatrichtlijn op bijlage 4. Tabel 3
overig beschermd	soorten die niet algemeen of streng beschermd zijn. Tabel 2
algemeen	zeer algemene soorten. Tabel 1

De AMvB regelt een vrijstelling voor algemeen voorkomende beschermde soorten voor drie categorieën van activiteiten:

- bestendig beheer en onderhoud
- bestendig gebruik
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Als de maatregelen onder één van deze categorieën vallen, is een ontheffingsaanvraag voor algemene beschermde soorten niet nodig. Als er volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, is ook geen ontheffing nodig voor de normaal beschermde (overige) soorten. Voor vogels moeten de maatregelen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, ofwel er moet worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Alleen voor streng beschermde soorten is vrijwel altijd een ontheffing nodig. Ook als de maatregelen niet vallen onder de bovengenoemde drie categorieën is altijd een ontheffing nodig.

Toetsing

Het verschil tussen de beschermingsniveaus zit verder in de toetsing die plaatsvindt om de ontheffingsaanvraag te beoordelen. Deze is veel uitgebreider bij streng beschermde soorten en bij vogels. Bij de zeer algemene soorten en overige beschermde soorten wordt alleen getoetst of de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Voor streng beschermde soorten en vogels wordt een uitgebreide toets uitgevoerd, die globaal bestaat uit:

- de maatregelen mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.
- er is geen alternatief voor de maatregel.
- met de maatregel wordt een maatschappelijk belang gediend, conform een specifieke lijst.
- er moet zorgvuldig worden gehandeld.

Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (=LNV) toetst een ontheffingsaanvraag eerst op volledigheid en legt de aanvraag voor inhoudelijk advies voor aan de regiodirectie van LNV. LNV beoordeelt vervolgens op juistheid en

actualiteit van verspreidingsgegevens, effectinschatting, gevolgen van de ingreep voor de gunstige staat van instandhouding van de betreffende beschermde soorten, maar ook het verkennen van alternatieven en het afwegen van belangen (Broekmeyer et al., 2003). Dit advies wordt vervolgens voorgelegd bij Dienst Regelingen, die wel of niet de ontheffing verleent. Dienst Regelingen neemt in principe binnen 8 weken een besluit over de ontheffingsaanvraag. Deze termijn kan verlengd worden tot 6 maanden wanneer daar aanleiding toe is. De praktijk van de afgelopen jaren wijst uit dat een termijn van 5-6 maanden regelmatig voorkomt.

1.2. Onderzoeksaanpak

Omdat vooraf niet kan worden voorzien of ontheffingsaanvragen nodig zijn, valt de aanpak uiteen in twee fasen. Indien geen ontheffingsaanvraag noodzakelijk is, hoeft fase 2, waarin de ontheffingsaanvragen worden gedaan, niet te worden uitgevoerd. Dit rapport doet verslag van fase 1 waarin wordt onderzocht voor welke ingrepen een ontheffingsaanvraag nodig is.

Fase 1:

1. Gebiedsbezoek

Gedurende een gebiedsbezoek op donderdag 18 februari 2010 is een overzicht opgesteld van aanwezige biotooptypen en beplantingen met hun omvang. Waarnemingen van beschermde soorten zijn genoteerd. Een gebiedsomschrijving wordt weergegeven in hoofdstuk 2.

2. Uitvoeringsmaatregelen

Er is kort omschreven welke maatregelen in het plangebied zullen plaatsvinden en, voor zover bekend, in welk seizoen ze zullen worden uitgevoerd. Op basis hiervan is gekeken op welke soortgroepen effecten te verwachten zijn. Een beknopt overzicht van de maatregelen wordt gegeven in hoofdstuk 3.

3. Bronnenonderzoek

Omdat één gebiedsbezoek onvoldoende is om een volledig beeld te krijgen van de aanwezige beschermde flora en fauna is tevens een bronnenonderzoek uitgevoerd naar beschikbare veldgegevens. Alle verzamelde gegevens zijn meegenomen in de analyse.

4. Interpretatie voorkomen beschermde soorten

Aan de hand van de aanwezige biotopen en biotoopkwaliteit is ingeschat welke beschermde soorten in het onderzoeksgebied aanwezig zijn, naast de waargenomen soorten. Dit is gedaan op basis van 'expert judgement'. Het gaat hier om soorten die daadwerkelijk voorkomen op de locaties waar de maatregelen effect op kunnen hebben. Ook is bekeken of indirecte effecten te verwachten zijn. Aangegeven is of locaties gebruikt worden als permanent leefgebied, foerageergebied, overwinteringsgebied etc. Een overzicht van alle waargenomen en te verwachten beschermde soorten is te vinden in hoofdstuk 4. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk is, wordt dit geadviseerd.

5. Inschatten noodzaak ontheffingsaanvraag

Per aanwezige of te verwachten soort is aangegeven onder welk beschermingsniveau deze valt. Tenslotte wordt beknopt aangegeven wat de te verwachten effecten van de maatregelen op de aanwezige beschermde soorten zijn. Op basis hiervan wordt ingeschat of een ontheffingsaanvraag nodig is.

Fase 2:

6. Maatregelen en maatschappelijk belang

In deze fase is het nodig de maatregelen en de periode waarin de maatregelen zijn gepland concreet uit te werken en te motiveren.

Indien soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd streng beschermd zijn, moet ook gemotiveerd worden wat het maatschappelijk belang is van de ingrepen. Bovendien moet de locatiekeuze dan ook nader worden gemotiveerd (ontbreken van alternatieven).

7. Effecten op beschermde soorten

Op basis van de onderzoeksgegevens moet verder worden uitgewerkt wat de effecten zijn van de uit te voeren maatregelen op de aanwezige beschermde flora en fauna, op individueel niveau en op populatieniveau. Hierbij moet rekening gehouden worden met drie aspecten, namelijk de populatieomvang, het verspreidingsgebied en de natuurlijkheid van de situatie.

8. Mitigatie en compensatie

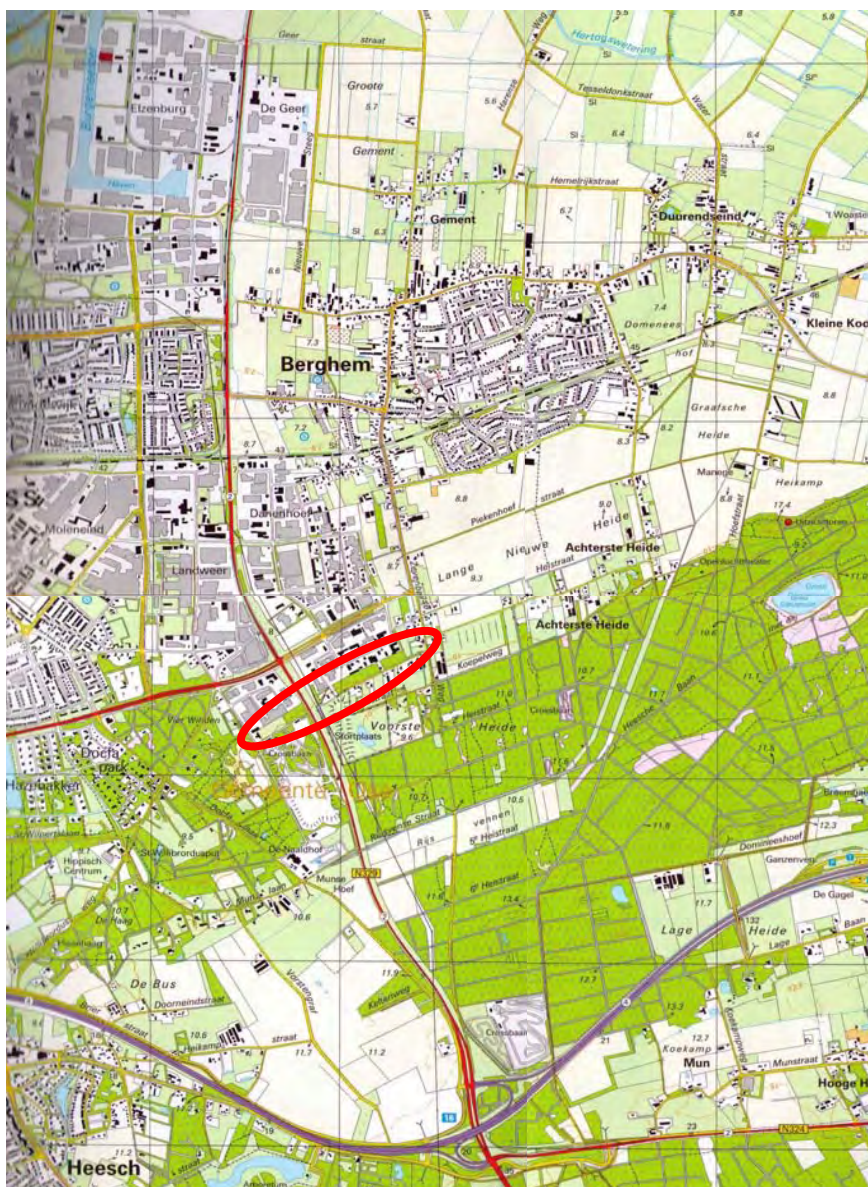
Indien er significante effecten op aanwezige beschermde soorten zijn te verwachten, moet worden aangegeven hoe deze effecten kunnen worden verzacht (= mitigeren). In tweede instantie moet er gekeken worden naar compensatie indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn.

Indien van toepassing zullen de resultaten van de analyses van fase 2 in een vervolgrapport worden verwerkt, dat dient als toelichting op de ontheffingsaanvraag.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

Ligging

Het plangebied betreft een strook naast de Dennenweg en Aengelbertlaan te Oss en ligt in het kilometerhok met de Amersfoortcoördinaten 166/167-418. In de onderstaande figuur is het plangebied met rood aangegeven.

Figuur 1: De ligging van het plangebied is met rood weergegeven.

Figuur 2: Planlocatie, aangegeven met oranje.

Beschrijving

De bosstrook ligt in het zuidoosten van Oss, aan de rand van bedrijventerrein Danenhoef. Aan de overzijde van de bosstrook liggen voornamelijk woonhuizen. Binnen enkele honderden meters liggen de Gemeentebossen van Berghem en Schaijk.

De bosstrook zelf bestaat voornamelijk uit jong loofhout, met name eik en berk, in de stakenfase. De bomen zijn maximaal 30 cm dik. Er zijn ook enkele clusters den aanwezig. Er is veel klein dood hout aanwezig. Door het oostelijke gedeelte loopt een pad, waarschijnlijk gebruikt door crossfietzers. Daarnaast is het menselijk gebruik af te leiden uit het aanwezige zwerfafval en aanwezige bouwmaterialen. Waarschijnlijk wordt dit gebied gebruikt als speelbos door kinderen uit de buurt. De westzijde van de Graafsebaan lijkt nauwelijks door mensen te worden gebruikt. Hier zijn ook geen woonhuizen in de buurt. Aan de westzijde van deze bosstrook staat een rij oudere eiken van ongeveer 40 cm dik.

Naast bos zijn ook enkele andersoortige percelen aanwezig. Het uiterste westen bestaat uit een dierenasiel met daarnaast een grasland. Tussen de weg en deze percelen is een houtsingel met eiken aanwezig. Direct ten oosten van de Graafsebaan bestaat de begroeiing uit wilgenstruweel, met daarnaast de ingang van de stortplaats. Tussen de stortplaats en de bosstrook is een kleine strook ruigte aanwezig, gedomineerd door teunisbloem.

Foto 1. Oostelijke bosstrook met eik en den.

Foto 2. Oostelijke bosstrook vanuit het westen met op de voorgrond de ruigte ten oosten van de stortplaats.

Foto 3. Wilgenstruweel ten westen van de Graafsebaan.

Foto 4. Westelijke bosstrook.

3. GEPLANDE MAATREGELEN

De geplande maatregelen hebben betrekking op de voorgenomen ontwikkeling van een bosstraak aan de Dennenweg en Aengelbertlaan tot bedrijventerrein. Er is sprake van de volgende maatregelen:

- verwijderen bomen en begroeiing
- grondwerkzaamheden
- bouwwerkzaamheden

In het kader van de wetgeving vallen de maatregelen onder de categorie ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (AMvB art. 75).

Indien een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is (fase 2), moeten de maatregelen meer in detail worden beschreven en moet worden aangegeven wanneer iedere maatregel wordt uitgevoerd.

4. BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

Algemeen

In dit hoofdstuk worden alle beschermde soorten genoemd die in het onderzochte gebied of in de directe omgeving zijn waargenomen of te verwachten, en waarop de voorgenomen maatregelen effect zouden kunnen hebben. De ontwikkeling vindt plaats in verder reeds verstedelijkte omgeving en indirecte effecten zijn nauwelijks te verwachten. Het bos betreft de laatste snipper en ligt sterk geïsoleerd, waardoor van verdere versnippering van in de omgeving liggende bosgebieden geen sprake is.

Verspreidingsgegevens

Er is vooral gebruik gemaakt van eigen waarnemingen en inschattingen. Daarnaast is gebruik gemaakt van waarneming.nl, de rapportage 'Verspreidingskaarten prioritaire en aandachtsoorten Provincie Noord-Brabant' (Faasen en Bleeker, 2009) en de rapportage 'leefgebieden van prioritaire soorten in Noord-Brabant' (Sierdsema en Kleunen, 2008). De gegevens van het Natuurloket.nl waren onvoldoende relevant. Verder is de algemene literatuur geraadpleegd.

Toelichting

In de volgende paragrafen worden per soort steeds de volgende gegevens vermeld:

- Naam
- Jaar Het meest recente jaar waarin de soort daadwerkelijk is waargenomen
- Gebiedsfunctie De functie die het gebied heeft voor de betreffende soort.
 Onderscheiden worden:
 Flora
 • Mogelijke groeiplaats
 • Groeiplaats
 Fauna
 • Mogelijk leefgebied
 • Waarschijnlijk leefgebied
 • Leefgebied
 • Mogelijk foerageergebied
 • Waarschijnlijk foerageergebied
 • Foerageergebied
- Beschermingsstatus
 • FF 1 = Algemeen
 • FF 2 = Beschermd
 • FF 3 = Streng beschermd
 • HR = Habitatrichtlijnsoort

In de paragrafen wordt ook ingegaan op de waargenomen en te verwachten beschermde soorten per soortgroep. Bij zoogdieren wordt apart ingegaan op grondgebonden zoogdieren en vleermuizen, vanwege hun verschil in leefwijze en daarmee te verwachten effecten van de maatregelen. Er wordt per soortgroep gemotiveerd of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is en zo ja, voor welke soorten.

Planten

Gezien het biotoop zijn enkel algemeen beschermde plantensoorten te verwachten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige soorten beschermde planten.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
brede wespenorchis (<i>Epipactis helleborine</i>)	-	mogelijke groeiplaats	x		
gewone vogelmelk (<i>Ornithogalum umbellatum</i>)	-	mogelijke groeiplaats	x		

Het betreft twee algemeen beschermde soorten. Er geldt een vrijstelling voor de maatregelen voor deze soorten. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn er sporen van konijn en mol waargenomen. Daarnaast zijn er ook nesten in bomen waargenomen, vermoedelijk ook van de eekhoorn. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aangetroffen of te verwachten soorten beschermde grondgebonden zoogdieren.

Naam	Jaar	Gebied	FF 1	FF 2	FF 3
bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)	2010	leefgebied		x	
egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
huisspitsmuis (<i>Crocodylus russula</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	2010	leefgebied	x		
mol (<i>Talpa europaea</i>)	2010	leefgebied	x		
ondergrondse woelmuis (<i>Pitymys subterraneus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
tweekleurige bosspitsmuis (<i>Sorex coronatus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		

Voor bovenstaande kleine soorten kan door vergraving leef- en foerageergebied verloren gaan. Individuen kunnen dus ernstig benadeeld worden, maar op populatieniveau zijn voor deze soorten geen significante effecten te verwachten. Deze kleine soorten zijn bovendien algemeen beschermd, voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling (art. 75 Flora- en faunawet) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zoals hier het geval is.

Er zijn daarnaast een aantal bolvormige nesten waargenomen, voornamelijk in de dennen, die vermoedelijk van een eekhoorn zijn. De eekhoorn is strenger beschermd en dergelijke vaste verblijfplaatsen mogen niet zonder ontheffing verwijderd worden, of er dient volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt worden. De goedgekeurde gedragscode voor de bouw- en ontwikkelingssector zou hiervoor gebruikt kunnen worden. Volgens deze gedragscode werken houdt onder andere in dat de bomen met nesten en de directe omgeving gespaard worden tot na het vertrek van de jongen (voortplantingsperiode van december tot juni) en dat er een ecologisch werkprotocol opgesteld dient te worden. Daarnaast moet het werk dan ook uitgevoerd worden door een organisatie die zich verbonden heeft aan deze gedragscode d.m.v. een directie- of bestuursbesluit en onder ander minimaal 1 keer per jaar in een 'toolboxmeeting' aandacht besteedt aan werken met de gedragscode.

Het is nodig de nesten nader te onderzoeken en indien in gebruik door de eekhoorn conform de goedgekeurde gedragscode voor bouwend Nederland een werkprotocol op te stellen. Als niet conform de gedragscode gewerkt kan worden moet een ontheffing aangevraagd worden.

Vleermuizen

In onderstaande tabel zijn de mogelijk voorkomende soorten weergegeven.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	-	waarschijnlijk foerageergebied			HR
gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	-	mogelijk foerageergebied			HR
laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	-	mogelijk foerageergebied			HR
ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	-	mogelijk foerageergebied			HR
rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	-	mogelijk foerageergebied			HR

Vleermuizen verblijven, afhankelijk van de soort, in bebouwing of in boomholtes. Er zijn enkele gebouwen op het terrein aanwezig waar vleermuizen zouden kunnen verblijven. Voor de huidige quickscan is er echter vanuit gegaan dat er geen maatregelen aan bestaande gebouwen gaan gebeuren. Indien dit wel het geval is dienen de gebouwen voor de maatregelen op de aanwezigheid van vleermuizen gecontroleerd te worden. De bomen die tijdens het veldbezoek zijn aangetroffen waren voornamelijk hoogstens 30 cm dik en hadden geen holten, spleten of gaten. Deze bomen zijn niet geschikt voor vleermuizen. Alleen de bomen op de stortplaats konden niet goed bekeken worden. Indien hier bomen gekapt gaan worden met een diameter groter dan 30 cm of met gaten, holten of spleten moeten deze onderzocht worden op aanwezigheid van vleermuizen. Daarnaast zijn enkele dikkere eiken in het bosje langs het grasland aangetroffen. Deze beschikten echter niet over gaten, spleten of holten, waardoor zij niet geschikt worden geacht als verblijfplaats voor vleermuizen.

Daarnaast gebruiken vleermuizen structuren in het landschap als vliegroute. Bij de kap van het oostelijke gedeelte van de bosstrook blijft een strook bos behouden, waardoor de landschapsstructuur hier niet wezenlijk aangetast wordt. De werkzaamheden zelf zouden wel een tijdelijke verstoring kunnen vormen. Indien er echter overdag gewerkt wordt en er geen bouwlampen gebruikt worden zal dit tot een minimum beperkt kunnen worden. Bij de westelijke bosstrook verdwijnt echter mogelijk de gehele bosstrook, waardoor er hier wel sprake is van aantasting van de landschapsstructuur. Er dient op dit gedeelte derhalve nader onderzoek naar het gebruik van het bosje als vliegroute uitgevoerd te worden, indien inderdaad het gehele bosje verdwijnt. Anders dient verstoring door verlichting tijdens de werkzaamheden in ieder geval zo veel mogelijk voorkomen te worden. Daarnaast is er tussen de Aengelbertlaan en de onderzoekslocatie; het grasland en het asiel, een houtsingel aanwezig. Er is vanuit gegaan dat deze houtsingel behouden blijft bij de plannen, zo niet dan dient ook hier nader onderzoek naar vliegroutes plaats te vinden.

Ten slotte wordt het gebied zeer waarschijnlijk als foerageergebied gebruikt. De omzetting van bos naar bedrijventerrein zal de geschiktheid van het terrein als foerageergebied zeker verminderen. Gezien het beperkte oppervlak en de goede uitwijkmogelijkheden naar de grote bosgebieden in het zuidoosten wordt hiervan echter geen wezenlijk negatief effect verwacht op aanwezige populaties vleermuizen.

Tijdens de werkzaamheden dient verstoring door verlichting zoveel mogelijk beperkt te worden. Daarnaast dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vliegroutes in het westelijke gedeelte, indien hier de gehele bosstrook wordt gekapt.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn er in diverse bomen nesten waargenomen. De meeste nesten zijn van kraaiachtigen, die niet jaarrond beschermd zijn. Er is echter ook een nest aangetroffen dat van een buizerd zou kunnen zijn. Dergelijke nesten zijn jaarrond beschermd en wanneer deze gaan verdwijnen is een omgevingscheck nodig. Buizerds bouwen niet zelf een nest, maar bouwen een nest van kraaiachtigen uit. Het grootste gedeelte van het bosje gaat verdwijnen en de kans dat er nog nestmogelijkheden hierin overblijven is niet zo groot. Waarschijnlijk is het bosje zelf, door de afname in oppervlak, ook minder geschikt voor buizerd. Op zeer korte afstand (binnen enkele honderden meters) liggen de Gemeentebossen van Berghem en Schaijk waar zeer waarschijnlijk wel voldoende nestmogelijkheden zijn. Voor de maatregelen dient het gebruik van het bosje door de buizerd gecontroleerd te worden en indien dit het geval is moet er gecontroleerd worden of de bossen in de buurt inderdaad voldoende alternatieve nestmogelijkheden biedt.

Daarnaast kan er, wettelijk gezien, voor broedvogels binnen het broedseizoen vrijwel nooit een ontheffing worden verleend. Daarom is het van groot belang met deze dieren rekening te houden. Dit betekent dat graafwerkzaamheden en maatregelen waarbij vegetatie wordt verwijderd in principe buiten het broedseizoen plaats moeten vinden (zie aanbevelingen). Daarnaast moet er voor worden gewaakt dat er zich in de kale situatie geen broedgevallen voordoen zolang er nog maatregelen genomen moeten worden.

Amfibieën

In het onderzoeksgebied zijn geen wateren aanwezig die als voortplantingswater kunnen dienen. In de directe omgeving zijn wel wateren aanwezig, (o.a. een vijver op een aanliggend industrieterrein), waardoor amfibieën het terrein als overwinteringslocatie zouden kunnen gebruiken. Naast algemene soorten komen in de gemeente Oss de streng beschermde heikikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreppad voor (Faasen en Bleeker, 2009). Gezien het biotoop worden deze soorten echter niet in het plangebied verwacht. In onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven die in het plangebied voor kunnen komen.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
bastaardkikker (<i>Rana klepton esculenta</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
kleine watersalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		

Bij de werkzaamheden zal het bos verwijderd worden en omgezet worden in bedrijventerrein. Hierdoor gaat overwinteringsbiotoop verloren. Het betreft echter alleen algemeen beschermde soorten, waarvoor een vrijstelling geldt voor de geplande maatregelen. Het is niet nodig aanvullend onderzoek uit te voeren of een ontheffing aan te vragen voor deze soortgroep.

Reptielen, vissen en ongewervelden.

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde reptielen, vissen en ongewervelden waargenomen. Deze zijn gezien het biotoop ook niet te verwachten. Hoogstens zijn er koepelnesten van mieren gemist tijdens de inventarisatie. Deze zijn echter algemeen beschermd, waarvoor een vrijstelling geldt voor de geplande maatregelen. Het is dus niet nodig nader onderzoek te doen of een ontheffing aan te vragen voor deze soortgroepen.

5. CONCLUSIES

Planten

Er komen mogelijk alleen algemeen beschermde soorten planten voor. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de geplande maatregelen. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Zoogdieren

Van de grondgebonden zoogdieren komt naast algemeen beschermde soorten ook de strenger beschermde eekhoorn waarschijnlijk in het bosje voor. Het is nodig aanvullend onderzoek uit te voeren naar de eekhoornnesten en, indien aanwezig, moet er met een werkprotocol volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd. Aan deze voorwaarden kan zeer waarschijnlijk goed voldaan worden, waardoor de aanwezigheid van de eekhoorn geen belemmering voor de plannen hoeft te vormen. Ook indien er toch een ontheffing moet worden aangevraagd is het zeer waarschijnlijk dat deze wordt toegekend. Hieraan zullen vermoedelijk alleen voorwaarden worden verbonden die verband houden met de methode en het seizoen waarin de maatregelen mogen starten.

Er kunnen daarnaast een aantal beschermde vleermuissoorten in het plangebied voorkomen. Indien de maatregelen toch betrekking hebben op enkele aanwezige dikke bomen of bestaande bebouwing is aanvullend onderzoek nodig. Indien het westelijke bosje geheel gekapt wordt kunnen hier vliegroutes verstoord worden. In dat geval dient er nader onderzoek plaats te vinden naar vliegroutes van vleermuizen in het gebied. Indien vliegroutes daadwerkelijk verstoord dreigen te worden kunnen deze effecten grotendeels worden voorkomen door het laten staan van een bomenrij. Mogelijk is een ontheffingsaanvraag nodig. Het is niet waarschijnlijk dat de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen een belemmering voor de plannen zal vormen. Daarnaast dient verstoring door verlichting tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk beperkt te worden.

Vogels

Er zijn diverse nesten gevonden op de locatie. Mogelijk betreft het ook een nest van de buizerd, welke jaarrond beschermd is. Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van een buizerdnest op de locatie. Indien aanwezig moet een omgevingscheck uitgevoerd worden. Het huidige bosje vormt echter geen optimaal biotoop en gezien de omgeving zijn er zeer waarschijnlijk voldoende alternatieven, waardoor de aanwezigheid van een buizerdnest geen belemmering van de plannen hoeft te vormen. Daarnaast is het noodzakelijk maatregelen die van invloed zijn op broedvogels buiten het broedseizoen uit te voeren (zie aanbevelingen), aangezien een ontheffingsaanvraag voor broedvogels vrijwel niet haalbaar is.

Amfibieën

Er worden alleen algemeen beschermde soorten verwacht in het plangebied. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de geplande maatregelen. Het is niet nodig aanvullend onderzoek uit te voeren of een ontheffing aan te vragen.

Reptielen, vissen en ongewervelden

Er worden geen beschermde vissen, reptielen of ongewervelden in het plangebied verwacht. Hoogstens zijn er koepelnesten van mieren aanwezig. Deze zijn algemeen beschermd en hiervoor geldt een vrijstelling. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Uitvoer fase 2

Er dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van eekhoornnesten (bij voorkeur februari/maart) en buizerdnesten (bij voorkeur juni). Daarnaast dient er aanvullend vleermuisonderzoek plaats te vinden naar vliegroutes van vleermuizen indien het gehele westelijke bosje wordt gekapt (in juni). De verlichting dient tijdens de werkzaamheden beperkt te worden om uitstraling naar de omgeving en daarmee verstoring van vleermuizen te voorkomen.

Onder bovenstaande voorwaarden wordt er geen belemmering verwacht voor de beoogde bestemmingswijziging. Ook indien de beschermde soorten na onderzoek aanwezig blijken te zijn kunnen de plannen, onder bepaalde voorwaarden, uitgevoerd worden. Deze voorwaarden staan hierboven nader beschreven. Ook indien er een ontheffing aangevraagd dient te worden, worden er geen problemen verwacht met de toekenning hiervan. Wel dient er in het verdere project met de planning rekening te worden gehouden met geschikte seizoenen voor nader onderzoek (februari-juni), een eventuele ontheffingsprocedure (kan tot 6 maanden duren) en de voorwaarden die hier zijn genoemd (zoals buiten het broedseizoen werken) of in de eventuele ontheffing staan.

6. AANBEVELINGEN

Los van de conclusies worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Beschermd broedvogels kunnen in het gebied voorkomen tussen de aanwezige vegetatie en in de bomen. Daarom is het van groot belang met het broedseizoen van deze beschermde vogelsoorten rekening te houden. Dit betekent dat maatregelen waarbij vegetatie wordt verwijderd buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden om verstoring te voorkomen. De kans dat er helemaal geen vogels broeden is namelijk klein. LNV geeft als richtlijn voor het broedseizoen de periode half maart tot half juni. Algemeen wordt aangehouden dat het broedseizoen van de meeste vogels loopt van half maart tot half juli. Om rekening te houden met een klein aantal soorten die eerder of later broeden wordt aangeraden tussen half februari en eind augustus géén maatregelen te treffen. Sluit de aanwezigheid van nesten uit tijdens alle fasen van de werkzaamheden.
- De zorgplicht dient ook voor andere organismen in acht te worden genomen. Dit houdt in dat er volgens normaal gebruik zorgvuldig gewerkt moet worden, waarbij indien mogelijk verstoring wordt voorkomen. Actief doden van dieren is altijd verboden.

BRONNEN

- **Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van en Thissen, J.B.M (1992).** Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV uitgeverij.
- **Broekmeyer, M.E.A., Ottburg, F.G.W.A. en Kistenkas, F.H. (2003).** Flora- en faunawet. Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Natuurplanbureau, werkdocument 2003/14.
- **Delft, J.J.C.W. van en W. Schuitema (2005).** Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- **Faasen, T en Bleeker, M. (2009).** Verspreidingskaarten prioritaire en aandachtsoorten provincie Noord-Brabant. Ecologica.
- **Heusden, W.R.M. van en Vreugdenhil, S.J., (2006).** Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- **Limpens, H., Mostert, K en Bongers, W. (1997).** Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV uitgeverij.
- **LNV (2003).** Ondernemen en de Flora- en faunawet.
- **LNV (2005).** Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!
- **Sierdsema, H. en Van Kleunen, A. (2008).** Leefgebieden van prioritaire soorten in Noord-Brabant. SOVON-onderzoeksrapport 2008/12. SOVON, Beek-Ubbergen.
- **Website:** www.waarneming.nl
- **Website:** <http://wilde-planten.nl/>
- **Website:** www.zoogdieratlas.nl